

Міністерство культури та інформаційної політики України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 4
від «08» жовтня 2021 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕЛЕКТРОГІТАРА»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
інструментальні класи**

**Київ
2021**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент електрогітара» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи. Київ, 2021. 21 с.

Укладачі:

Ширяєв А. А., викладач класу електрогітари Школи джазового та естрадного мистецтв м. Києва, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; викладач класу електрогітари Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», *координатор групи*;

Савченко О. М., завідувач відділу естрадної та рок-музики, викладач класу електрогітари Дитячої музичної школи № 24 м. Києва, спеціаліст вищої категорії, старший викладач; керівник рок-гурту «Acoustic-Drive Guitars»;

Вирвальський В. О., викладач електрогітари Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського», спеціаліст першої категорії.

Рецензенти:

Брязкало Ю. А., викладач Чернігівського фахового музичного коледжу ім. Л. М. Ревуцького, спеціаліст першої категорії, викладач Чернігівської музичної школи № 2 імені Євгена Богословського;

Мельнарович Г. М., завідувач естрадним відділенням Самбірського фахового коледжу культури і мистецтв, спеціаліст, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент електрогітара**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 р. № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів гри на електрогітарі, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класі електрогітари. Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на музично-виконавських традиціях і сучасних досягненнях національної та світової мистецьких шкіл, провідних гітаристів-виконавців, методиках сучасної європейської та американської гітарних шкіл, репертуарної спадщини ХХ – ХХІ століть та кращих зразків музичного мистецтва різних епох.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент електрогітара**». У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня/учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. А також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання за допомогою перерозподілу нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів базових навичок гри на електрогітарі, розвиток рівня музично-виконавської майстерності, залучення до сучасного мистецтва взагалі, мотивації подальшого навчання гри на електрогітарі в системі фахової передвищої мистецької освіти.

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент електрогітара**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми. Навчальний

репертуар з дисципліни формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей та рівня розвитку учнів.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для:

- 1 та 2 років навчання – 70 год. на рік (*2 год. на тиждень*);
- 3 – 5 років навчання – 105 год. на рік (*3 год. на тиждень*).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/кожної учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення пройденого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; відпрацювання нормативного змісту через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, прослуховувань, переглядів, заліків, у тому числі технічних. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі *річного контрольного заходу*, що включає результати навчання за типовою навчальною програмою.

Наприкінці п'ятого року навчання проводиться **підсумковий контроль** за результатами опанування типової навчальної програми у формі *іспиту* (публічний/концертний виступ).

Програму кожного заходу поточного та підсумкового контролів слід компонувати різностильовими творами різних часів та епох створення. Рекомендовано включати до програми естрадні та стилізовані твори як класичної, так і народної музики в перекладенні для електрогітари.

Оцінювання міри досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає бальну форму шляхом виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 бали), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*Додаток*).

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою; не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо. Оцінювання в процесі **підсумкового контролю** здійснюється за результатами опанування типової навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним типовою навчальною програмою.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання. Завдання: вдосконалення техніки гри змінним штрихом медіатора залежно від характеру, динаміки, фактури; перші навички виконання прийому *тремоло*; подальше оволодіння технікою виконання мелізмів *форшлаг*, *трель*; подальший розвиток навичок читання з листа, вивчення тексту напам'ять, повторення репертуару з метою його накопичення; ознайомлення з особливостями виконання акомпанементу стилів «*blues*» та «*country*».

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. <i>Опанування нових прийомів гри та технічної сторони виконання музичних творів</i>	Удосконалення гри різними ритмічними малюнками (<i>дуолі, тріолі, квартолі, шафл</i>) на базі двохоктавних мажорних гам з використанням аплікатури по три ноти на кожній струні (3+3) до чотирьох ключових знаків. Секвенції (послідовне переміщення мелодичного звороту по шість нот) з використанням аплікатури мажорних гам (3+3). Ознайомлення з музичним стилем « <i>blues</i> » (<i>shuffle, slow,</i>	32	Відтворює різні ритмічні малюнки (<i>дуолі, тріолі, квартолі, шафл</i>) в одному метрі на базі двохоктавних мажорних гам з використанням аплікатури по три ноти на кожній струні (3+3) до чотирьох ключових знаків. Грає вивчені гами по кварто-квінтовому колу: C-G-D-A-E, F-Bb-Eb-Ab. Грає впевнено секвенції (послідовне переміщення мелодичного звороту по шість нот) з використанням аплікатури мажорних гам (3+3) у повільному темпі. Виконує ритмічні партії в різних блюзових стилях (<i>shuffle, slow, straight ma</i>

	<i>straight ma inuii).</i> Техніка використання міжструнних стрибків (прийом, під час виконання якого обидві руки одночасно переходять через струну або декілька струн). Опрацювання прийому <i>bare</i> із задіянням всіх зон першого та третього пальців. Прийом <i>арпеджіато</i>. Блюзовий квадрат, його будова та використання. Набуття первинних навичок гри пальцями правої руки у стилі «<i>fingerstyle</i>» та «<i>chicken-picking</i>». Самостійний розбір п'єс з репертуару елементарного підрівня. Настроювання гітари.	<i>inuii)</i> з використанням мажорних та мінорних септакордів та їх обернень. Скоординовано виконує вправи з використанням міжструнних стрибків (прийом, під час виконання якого обидві руки одночасно переходять через струну або декілька струн) у повільному темпі. Контролює виконання штрихів медіатором. Відчуває на слух якість виконання прийому <i>bare</i>, тактильно корегує його звучання. Осміслено виконує прийом <i>арпеджіато</i> медіатором або з використанням великого пальця. Розуміє та орієнтується під час виконання творів де використовується блюзовий квадрат. Правильно тримає праву руку, усвідомлено застосовує типову аплікатуру в стилях «<i>fingerstyle</i>» та «<i>chicken-picking</i>». Знає та дотримується основних правил з розбору нотного тексту (визначення тональності, аплікатури, прийомів гри, фразування). Вміє самостійно настроювати гітару як за допомогою тюнера, так і без нього.

Модуль 2. Початкові ознаки блюзової стилістики. Ознайомлення з технікою гри в стилі «country»	Використання аплікатури 3+3 під час вивчення двохоктавних натуральних мінорних гам у тональностях до 4-х знаків. Використання мінорних гам під час виконання різних ритмічних малюнків (<i>дуолі, тріолі, квартолі, шафл</i>). Секвенції (шість нот на кожній струні) з використанням аплікатури мінорних гам 3+3. Ознайомлення з музичним стилем «country» (<i>ragtime, bluegrass, country-blues</i>). Мелізми: <i>форшлаг, трель</i>. Перші навички виконання прийому <i>тремоло</i>. Основні принципи роботи з аплікатурою. Прийом <i>bend</i> та його різновиди. Використання технічних пристроїв (<i>компресор, овердрайв</i>,	38	Грає двохоктавні мінорні гами до 4-х знаків аплікатурою 3+3 змінним штрихом по кварто-квінтовому колу: Am-Em-Vm-F#m-C#m, Dm-Gm-Cm-Fm. Вірно акцентує сильні доли в різних ритмічних малюнках за допомогою метроному. Грає впевнено секвенції (шість нот на кожній струні) з використанням аплікатури мажорних гам 3+3 у повільному темпі. Виконує ритмічні партії в стилі «country» (<i>ragtime, bluegrass, country-blues</i>). Вміє правильно грати <i>форшлаг, трель</i> визначає їх та вміє розшифровувати. Контролює рівність звучання, збалансованість та легкість атаки медіатора під час виконання прийому <i>тремоло</i>. Вміє самостійно проаналізувати аплікатуру фрагментів тексту, що визначає викладач. Використовує прийом <i>bend</i> та його різновиди під час виконання вправ та нескладних мелодій. Використовує відповідні технічні пристрої для розширення звукових можливостей під час

	еквалайзер) для створення звукових ефектів.		створення музично-художнього образу.
Всього годин у навчальному році:		70	

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 2 різнохарактерних твори з інструментальною фонограмою, самостійно чи з концертмейстром.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

виконує ритмічні партії та твори в стилях «*blues*» та «*country*» з використанням мажорних та мінорних септакордів та їх обернень;

володіє технічним матеріалом (*бенди, тремоло, форцлаг, трель*);

грає мажорні та мінорні гами аплікатурою 3+3 у тональностях до 4-х знаків різними ритмічними малюнками та секвенціями по шість нот (послідовне переміщення мелодичного звороту по шість нот);

демонструє впевнену та якісну гру з використанням медіатора;

використовує під час гри ефекти, що впливають на формування звуку: компресор, овердрайв, еквалайзер;

володіє основними принципами виставлення аплікатури;

вміє настроювати гітару як за допомогою тюнера, так і без нього.

Другий рік навчання. Завдання: розвиток свободи виконавського апарату на основі подальшого вдосконалення виконавської техніки; робота над музично-образною стороною з засвоєнням агогіки, динаміки, тембру; закріплення раніше відпрацьованих прийомів гри; ознайомлення з особливостями виконання акомпанементу стилів: *reggae*, *funk* та латиноамериканської музики («*samba*», «*bossa nova*»).

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 3. Удосконалення виконання технічних прийомів, притаманних сучасній музиці	Робота над мажорними та мінорними гамами аплікатурою 3+3 до п'яти знаків. Виконання вивчених гам <i>квінтолями</i> . <i>Секвенція</i> по 2 ноти в мажорній та мінорній гамах. Ознайомлення з музичними стилями « <i>reggae</i> » та « <i>funk</i> ». Засвоєння техніки	32	Відпрацьовує мажорні та мінорні гами аплікатурою 3+3 до п'яти знаків. Вірно акцентує сильні долі, групує по 5 нот, за допомогою метроному. Показує впевненість у виконанні секвенцій по дві ноти, координацію та якісне звуковидобування. Грає акомпанемент у стилях « <i>reggae</i> » та « <i>funk</i> ». Виконує прийом

	демпфування (гасіння звучання зайвих струн). Робота над п'єсами в стилях «reggae» та «funk». Використання ефекту «wah».		демпфування двома руками, досягаючи чистоти виконання. Виконує п'єси в стилях «reggae» та «funk». Показує чіткість артикуляції, динамічні нюанси, агогіку. Вільно використовує зміни тембру, орієнтується в музичному синтаксисі. Застосовує ефект «wah», використовуючи відповідні технічні пристрої під час виконання музичних вправ та творів.
Модуль 4. Розвиток навичок роботи з музичним текстом	Виконання вивчених гам секстолями. Робота над вивченням секвенцій по 3 та 4 ноти на основі вивчених гам. Початкове ознайомлення з використанням прийому правої руки <i>sweep</i>. Ознайомлення з музичними стилями латиноамериканської музики «samba» та «bossa nova». Робота над п'єсами в стилях латиноамериканської музики «samba» та «bossa nova». Ознайомлення з прийомом <i>vibrato</i>.	38	Вірно акцентує сильні долі, групує по 6 нот, за допомогою метроному. Показує впевненість у виконанні секвенцій по 3 та 4 ноти, координацію та якісне звуковидобування Виконує скоординовано, без аплікатурних помилок, з помірним натисканням правої руки на струни прийом <i>sweep</i>. Виконує ритмічно акомпанемент у стилях «samba» та «bossa nova». Виконує п'єси, дотримуючись стилістичних особливостей напрямів «samba» та «bossa nova». Виконує <i>vibrato</i> окремо першим пальцем та комбінаціями з двох або трьох пальців з різною

	Розвиток музичної пам'яті.	швидкістю, а також з прискоренням та уповільненням коливань. Грає п'єси, вивчені раніше, розширює свій концертний репертуар.
Всього годин у навчальному році:		70

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 2 різнохарактерних твори з інструментальною фонограмою, самостійно чи з концертмейстером.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє впевнену та якісну гру в стилях «reggae», «samba» та «bossa nova», розуміючи їх стилістичні особливості (характер, ритм, звуковидобування);

володіє прийомом гри *vibrato*, технікою *демпфування*, відповідно до характеру, динаміки, фактури твору;

розкриває художній зміст твору за допомогою музичних та динамічних штрихів як засобів музичної виразності.

Третій рік навчання. Завдання: подальший розвиток технічних та виконавських можливостей учня/учениці; удосконалення гри прийомами *legato: pull-off, hammer-on*; знайомство з музичними стилями латиноамериканської музики: «salsa», «rumba» та «cha-cha-cha», а також з музичними стилями джазової музики: «gospel», «swing», «bebop»; опанування арпеджіо прийомом *sweep*.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 5. Подальший розвиток технічних можливостей. Розширення виконавського репертуару	Виконання трьохоктавних мажорних гам з використанням аплікатури по три ноти на одній струні та чотири на наступній застосовуючи прийом <i>slide</i> (3+4) в тональностях до двох знаків. Ритмічні малюнки <i>дуолі, тріолі, квартолі, шафл</i> у трьохоктавних мажорних гамах аплікатурою 3+4.	48	Грає в повільному темпі трьохоктавні мажорні гамми з використанням аплікатури по три ноти на одній струні та чотири на наступній застосовуючи прийом <i>slide</i> (3+4) в тональностях до двох знаків. Виконує <i>дуолі, тріолі, квартолі, шафл</i> , дотримуючись точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі, у трьохоктавних

	Секвенція по 2 ноти в мажорних гамах аплікатурою 3+4. Арпеджіо з використанням прийому <i>sweep</i> під час виконання обернень мажорних та мінорних акордів по 3 ноти. Ознайомлення з музичними стилями латиноамериканської музики: «<i>salsa</i>», «<i>rumba</i>» та «<i>cha-cha-cha</i>». Робота над п'єсами в стилях латиноамериканської музики: «<i>salsa</i>», «<i>rumba</i>» та «<i>cha-cha-cha</i>». Подальше вивчення прийомів <i>legato</i> (<i>pull-off</i>, <i>hammer-on</i>). Робота над творами кантиленного характеру. Формування самостійності мислення і розуміння взаємозв'язку аплікатури з фактурою та	мажорних гамах, поступово прискорюючи темп виконання. Грає, змішуючи ритмічні малюнки. Виконує секвенції по дві ноти, використовуючи аплікатуру 3+4. Виконує арпеджіо з використанням прийому <i>sweep</i> під час виконання обернень мажорних та мінорних акордів по 3 ноти. Демонструє вміння виконувати акомпанемент у стилях: «<i>salsa</i>», «<i>rumba</i>» та «<i>cha-cha-cha</i>». Виконує п'єси, дотримуючись стилістичних особливостей напрямів «<i>salsa</i>», «<i>rumba</i>» та «<i>cha-cha-cha</i>». Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання обох видів <i>legato</i>, контролює легкість та відсутність напруги в них. Використовує штрих <i>legato</i>, відтворює динамічні відтінки <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, рельєфність фразування, прийоми <i>vibrato</i>, <i>glissando</i> у творах кантиленного характеру. Аналізує аплікатуру, враховуючи фактурні та стилістичні особливості твору.

	стилістичними особливостями твору.		
Модуль 6. Подальше відпрацювання арпеджіо за допомогою прийому sweep з використанням мажорних та мінорних акордів	Аплікатура 3+4 у тональностях до трьох знаків. Секвенції по три ноти в мажорних гамах аплікатурою 3+4. Арпеджіо прийомом <i>sweep</i> по чотири ноти, під час виконання обернень мажорних та мінорних акордів. Ознайомлення з музичними стилями джазової музики: «<i>gospel</i>», «<i>swing</i>», «<i>bebop</i>». Робота над п'єсами в стилях джазової музики: «<i>gospel</i>», «<i>swing</i>», «<i>bebop</i>». Комбінування основних прийомів гри. Одночасне звуковидобування за допомогою пальців та медіатора.	57	Грає аплікатурою 3+4 гама до 3-х знаків, використовуючи змінний <i>штрих</i> та <i>sweep</i>, поступово підвищуючи темп виконання. Виконує секвенції по три ноти в мажорних гамах аплікатурою 3+4. Демонструє арпеджіо прийомом <i>sweep</i> по чотири ноти, використовуючи обернення мажорних та мінорних акордів. Демонструє вміння виконувати акомпанемент у стилях: «<i>gospel</i>», «<i>swing</i>», «<i>bebop</i>». Виконує п'єси в стилях джазової музики: «<i>gospel</i>», «<i>swing</i>», «<i>bebop</i>», дотримуючись стилістичних особливостей напрямів. Демонструє одночасне звуковидобування за допомогою пальців та медіатора під час виконання нескладних творів.
Всього годин у навчальному році:			105

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 2 різнохарактерних твори з інструментальною фонограмою або самостійно.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

грає трьохоктавні мажорні гама до трьох знаків аплікатурою 3+4 різними ритмічними малюнками та секвенціями по 2 та 3 ноти;

виконує вправи, етюди, п'єси з використанням прийомів *pull-off*, *hammer-on*, демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання, контролює легкість та відсутність напруги в них;

грає ритмічні партії та п'єси в музичних стилях латиноамериканської музики: «*salsa*», «*rumba*» та «*cha-cha-cha*», а також у музичних стилях джазової музики: «*gospel*», «*swing*», «*bebop*»;

виконує арпеджіо по 3 та 4 ноти, використовуючи прийом *sweep*, на базі обернень мажорних та мінорних акордів;
демонструє осмисленість у виконанні.

Четвертий рік навчання. Завдання: подальше вивчення трьохоктавних мінорних гам; секвенцій та арпеджіо; опанування *медіаторних флажолетів* (специфічний прийом звуковидобування з використанням одночасного торкання медіатора та великого пальця правої руки до струни), прийому *tapping*, комбінованого *штриха*; розвиток швидкісної техніки; виконання акомпанементу та п'єс у стилях: «*Rock'n`roll*», «*Hard Rock*», «*Pop Rock*», «*Glam Rock*», «*Thrash*», «*Speed Metal*»; підготовка до диференційованого технічного заліку.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 7. <i>Сучасні прийоми гри: tapping, медіаторні флажолети, комбінований штрих</i>	Виконання трьохоктавних мінорних гам з використанням аплікатури по чотири ноти на одній струні, застосовуючи прийом <i>slide</i>, та три на наступній (4+3) в тональностях до чотирьох знаків. Секвенції по 2, 3, 4 ноти, використовуючи аплікатуру мажорних та мінорних трьохоктавних гам. Обігрування мажорних та мінорних акордів за допомогою арпеджіо по 6, 7, 9 нот під час використання прийому <i>sweep</i>. Удосконалення ритмічних малюнків (<i>дуолі – секстолі</i>) у гамах до 5-х знаків з метою розвитку швидкісних якостей.	48	Грає трьохоктавні мінорні гами з використанням аплікатури по чотири ноти на одній струні, застосовуючи прийом <i>slide</i>, та три на наступній (4+3) в тональностях до чотирьох знаків. Грає секвенції по 2, 3, 4 ноти використовуючи аплікатуру 3+4, 4+3. Виконує арпеджіо по 6, 7, 9 нот від кожного ступеню ладу: <i>Am-Bdim-C-Dm-Em-F-G-Am</i>; <i>A-Bm-C#m-D-E-F#m-G#dim-A</i>. Грає ритмічні малюнки в гамах до 5-ти знаків різними аплікатурами та штрихами, досягаючи швидкості виконання за рахунок зменшення амплітуди руху обох рук.

	Ознайомлення з музичними стилями рок-музики: «<i>Rock`n`roll</i>», «<i>Hard Rock</i>», «<i>Pop Rock</i>», «<i>Glam Rock</i>». Робота над п'єсами в стилях рок-музики: «<i>Rock`n`roll</i>», «<i>Hard Rock</i>», «<i>Pop Rock</i>», «<i>Glam Rock</i>». Вивчення прийому <i>tapping</i>. <i>Медіаторні флажолети.</i> Вправи та твори з використанням комбінованого штриха. Арпеджіо з використанням обернень септакордів.	Демонструє виконання акомпанементу в стилях: «<i>Rock`n`roll</i>», «<i>Hard Rock</i>», «<i>Pop Rock</i>», «<i>Glam Rock</i>». Виконує п'єси в стилях рок-музики: «<i>Rock`n`roll</i>», «<i>Hard Rock</i>», «<i>Pop Rock</i>», «<i>Glam Rock</i>», дотримуючись стилістичних особливостей напрямів. Використовує прийом <i>tapping</i> у вправах та творах, звертаючи увагу на синхронну роботу обох рук, точність та якість ударів пальців. Виконує <i>медіаторні флажолети</i> у вправах та творах. Демонструє якісне звуковидобування, використовуючи демпфірування за допомогою обох рук. Грає вправи та твори з використанням комбінованого штриха, добиваючись звукового балансу між грою пальців та медіатора. Використовує прийом <i>sweeper</i> під час гри обернень мажорних та мінорних септакордів. Виконує твори рухливого характеру.

	Набуття технічних навичок швидкісної техніки.		
Модуль 8. Підготовка та складання диференційованого технічного заліку	Ознайомлення з мажорними та мінорними гамами з використанням аплікатури по чотири ноти на кожній струні, застосовуючи прийом <i>slide</i> (4+4). Ознайомлення з музичними стилями рок-музики: «<i>Thrash</i>», «<i>Speed Metal</i>». Робота над п'єсами в стилях рок-музики: «<i>Thrash</i>», «<i>Speed Metal</i>». Підготовка до диференційованого технічного заліку.	57	Виконує мажорні та мінорні гами та секвенції по 2, 3, 4 ноти з використанням аплікатури по чотири ноти на кожній струні, застосовуючи прийом <i>slide</i> (4+4) різними штрихами та ритмічними малюнками. Демонструє вміння виконувати акомпанемент в стилях: «<i>Thrash</i>», «<i>Speed Metal</i>». Виконує п'єси в стилях рок-музики: «<i>Thrash</i>», «<i>Speed Metal</i>», дотримуючись стилістичних особливостей напрямів. За вибором викладача: – виконує одну мажорну та одну мінорну гаму різними аплікатурами: 3+3, 3+4, 4+3, 4+4. Грає обрані гами різними ритмічними малюнками від дуолей до секстолей. Виконує секвенції по 2, 3, 4, 6 ноти, використовуючи вказані гами; – виконує арпеджіо з використанням обернень мажорних та мінорних тризвуків по 3, 4, 6, 9 нот; – грає гами акордами,

			використовуючи стандартну та джазову аплікатуру; – виконує арпеджіо, використовуючи обернення септакордів, збільшених і зменшених тризвуків; – грає ритмічні вправи в різних музичних стилях: « <i>funk</i> », «латиноамериканська музика» та « <i>blues</i> ».
Всього годин у навчальному році:		105	

Завдання підсумкового контролю: складає диференційований технічний залік (лютий-березень); складає іспит: грає напам'ять 2 різнохарактерних твори.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

демонструє гнучкість і технічність у виконанні медіаторних флажолетів, прийому *tapping*, комбінованого штриха;

точно відтворює стилістику творів у напрямках: «*Rock'n`roll*», «*Hard Rock*», «*Pop Rock*», «*Glam Rock*», «*Thrash*», «*Speed Metal*» з урахуванням динамічних, тембрових та темпових особливостей;

виконує в повному обсязі вимоги до технічного заліку;

демонструє розвиток свободи образного мислення, артистичності та осмисленості у виконанні.

П'ятий рік навчання. Завдання: підготовка програми до випускного іспиту: виконання 5 творів (два з яких можуть бути відібрані з двох останніх років навчання). Програма виконується з використанням інструментальної фонограми або в супроводі *stage band*.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 9. Закріплення, удосконалення та розширення складових виконання	Підбір музичних творів для виконання під час випускного іспиту. Виявлення технічних труднощів в обраних програмних творах.	48	Разом з викладачем здійснює підбір програми шляхом перегляду та прослуховування аудіо-, відео-, нотного матеріалу. У процесі розучування виявляє технічні труднощі та визначає шляхи їх подолання.

	Подолання технічних та текстових труднощів. Робота над художнім образом. Компресор, <i>distortion</i>, <i>delay</i> та інші технічні пристрої як засіб розширення можливостей звуку.		Грає окремо складні фрагменти програмних творів без текстових помилок. Під час виконання демонструє правильне фразуванням, виразну динаміку та володіння музичними штрихами. Використовує технічні засоби для розкриття художнього образу.
Модуль 10. Підготовка до випускного іспиту	Підготовка програми випускного іспиту: 5 п'єс зі стилів, опанованих під час навчання (класична п'єса, блюзова, в стилі рок-музики, латиноамериканської музики, <i>funk</i>, <i>jazz</i>). Робота над сценічним образом.	57	Демонструє вивчені твори: грає впевнено, виразно, емоційно. Виявляє сценічну культуру та розкриває образну складову під час виконання програми.
Всього годин у навчальному році:		105	

Завдання підсумкового контролю: грає напам'ять 5 різностильових та різнохарактерних творів з використанням інструментальної фонограми чи в супроводі *stage band*.

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень/учениця:

самостійно налаштовує інструмент та звукопідсилювальну апаратуру для свого виступу;

точно реалізує технічні навички, опановані в межах навчальної програми;

інтонує, використовуючи усі вивчені засоби музичної виразності;

використовує прийоми та засоби звуковидобування: музичні штрихи (*legato*, *non legato*, *staccato*); демпфірування, штрихи правої руки та такі прийоми, як *pull-off*, *hammer-on* та інші;

втілює образний зміст музичного твору під час концертного виконання;

демонструє впевненість, внутрішню і зовнішню свободу поведінки на сцені, концентрацію уваги на втіленні музичного образу.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методична література

1. Арзуманов С.В. Домашняя студия гитариста. Москва : Издатель Смолин К. О., 2006. 208 с.
2. Пасс Дж., Трэшер Б. Гитарный стиль Джо Пасса. Москва : Guitar College, 2005. 64 с.
3. Крейцер Р. Этюды для скрипки. Москва : Музыка, 1950. 130 с.
4. Манилов В. А., Молотков В. А. Техника джазового аккомпанемента на шестиструнной гитаре. Київ : Музична Україна, 1984. 124 с.
5. Манилов В. А. Учись аккомпанировать на шестиструнной гитаре. Київ : Музична Україна, 2008. 321 с.
6. Молотков В. Джазовая импровизация на шестиструнной гитаре. Київ : Музична Україна, 1983. 112 с.
7. Мыльникова Е. А. Пентатоника в JAZZовой импровизации : учебн. пособ. Санкт-Петербург : Композитор, 2008. 80 с.
8. Попов С. Музыкальное и аппликатурное мышление гитариста. Москва : Guitar College, 2003. 128 с.
9. Роланд П. Рок и поп. Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2003. 320 с.
10. Сборник специальный, общемузыкальный. Москва : Guitar College, 2001. 92 с.
11. Ширяев А., Савченко О. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Музичний інструмент електрогітара» елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ : [б. в.], 2020. 27 с.
12. Шрадик Г. Упражнения для скрипки. Ч. 1. Москва : Музыка, 1974. 32 с.
13. Wrembel St. I Getting to Mel Bay's Gypsy Jazz Guitar. Mel Bay Publications Inc. 2004. 112 p.

Збірники п'єс, вправ та етюдів для електрогітари

1. Альтернативный рок. Москва : Guitar College, 2003. 93 с.
2. Бадьянов А. Б. Джазовый гитарист: учебн. пособ. Москва : Смолин К. О., 2005. 112 с.
3. Бадьянов А. Б. Джазовый гитарист : учебн. пособ. Ч. 2. Москва : Издатель Смолин К. О., 2004. 88 с.
4. Блюзовая импровизация на гитаре. Москва : Росаудиосервис, 2007. 48 с.
5. Бруно Дж. Искусство игры медиатором. Москва : Издатель Смолин К. О., 2008. 40 с.
6. Василенко А. Blues Machine. Москва : Guitar College, 2001. 48 с.
7. Вирвальський В., Ширяев А., Криворотько С. Класична та популярна музика в перекладі для електрогітари. *Педагогічний репертуар для музичних відділень мистецьких шкіл та вищих закладів освіти галузі культури і мистецтв: навчальне видання*. Вип. 1 – 2. Київ : Вір, 2019/2021. 32/46 с.
8. Гитарные трюки в стиле Heavy Metal. Москва : Guitar College, 2004. 64 с.

9. Косовский В., Хатала А. Руководство по игре на электрогитаре. Москва: Музыка, 1971. 88 с.
10. Мальмстин И. Неоклассик рок. Москва : Guitar College, 2002. 88 с.
11. Попов С. Рок-импровизация. Нотное приложение : Часть 1 к учебному курсу «Рок». Москва : Guitar College, 2003. 144 с.
12. Попов С. Рок-импровизация. Нотное приложение. Часть 2 к учебному курсу «Рок». Москва : Guitar College, 2004. 124 с.
13. Савченко О. Світові хіти популярної та рок-музики. *Партитури для інструментальних та вокально-інструментальних ансамблів*. Вип. 1. Київ : Вір, 2020. 90 с.
14. Сборник композиций Led Zeppelin. Москва : Guitar College, 2002. 110 с.
15. Сборник специальный : Блюз. Ч. 1. Москва : Guitar College, 2004. 96 с.
16. Сборник специальный : Блюз. Ч. 2. Москва : Guitar College, 2004. 96 с.
17. Сборник специальный : Джаз. Ч. 1. Москва : Guitar College, 2003. 92 с.
18. Сборник специальный : Джаз. Ч. 2 (пальцевый стиль). Москва : Guitar College, 2001. 96 с.
19. Сборник специальный : Кантри. Москва : Guitar College, 1998. 90 с.
20. Сборник специальный : Металл. Ч. 1. Москва : Guitar College, 2005. 96 с.
21. Сборник специальный : Металл. Ч. 2. Москва : Guitar College, 2012. 96 с.
22. Сборник специальный : Рок. Ч. 1. Москва : Guitar College, 2005. 104 с.
23. Скоростная медиаторная техника в стиле Heavy Metal. Москва : Guitar College, 2005. 92 с.
24. Техасский блюз : учебн. пособ. Москва : Росаудиосервис, 2005. 48 с.
25. Трой С. Total Rock Guitar. Москва : Издатель Смолин К. О., 2005. 96 с.
26. Финн Дж. Гитара в разных стилях. Москва : Издатель Смолин К. О., 2008. 80 с.
27. Школа игры слайдом в стандартном строе. Москва : Guitar College, 2004. 92 с.
28. AC/DC. Greatest Hits. Москва : Guitar College, 2004. 104 с.
29. Blues Guitar play-along vol.7. Conrad Music. 1965. 56 p.
30. Blues Rock. Guitar Play Along. Vol. 14. Hal Leonard Corporation. 1989. 81 p.
31. Blues Vol 38. Hal Leonard Corporation. 1962, 1965 (Renewed). 60 p.
32. Tapella J. Challenge the Master. Hal Leonard Corporation. 1991. 63 p.
33. Voelpel M. Charlie Parker for Guitar. Hal Leonard Corporation 2001. 104 p.
34. Neely B., Schroedl J. Chords & Scales for Guitar. Hal Leonard Corporation. 1997. 62 p.
35. Chuck Berry Songbook. Arc Music corporation. 1959. 85 p.
36. Steve Trovato. Country solos for guitar. Hal Leonard Corporation. 1986, 2000. 79 p.
37. Funk guitar. The Essential Guide by Ross Bolton. Hal Leonard Corporation. 2001. 32 p.
38. Funk. Guitar Play Along. Vol. 52. Hal Leonard Corporation. 1969. 51 p.
39. Moore G. Ballads & Blues. Москва : Guitar College. 2004. 80 p.
40. Hitchin R. How to Play Reggae Guitar. Hal Leonard Corporation. 1994. 57 p.
41. Kiefer J. J. S. Bach for Electric Guitar. Mel Bay Publications Inc. 38 p.

42. Yelin R. B. Jazz Classics for Solo Guitar. Hal Leonard Corporation. 1954. 105 p.
43. Jazz. Vol.16. Arranged and performed by Jim Roberts. Hal Leonard Corporation. 64 p.
44. Satriani J. Ballads. Москва : Guitar College. 2004. 104 p.
45. Lighting Blues. Москва : Guitar College. 2001. 220 p.
46. Modern Rock. Guitar Play Along. Vol. 5. Hal Leonard Corporation. 2001. 57 p.
47. Trovato St., Farnen P. Musicians institute. Master Trax. CPP. Belwin. Inc. 1994. 73 p.
48. Grieg E. Peer Gynt. Editio Musica Budapest. 42 p.
49. Pop/Rock Guitar Play Along. Vol. 4. Hal Leonard Corporation. 1976. 50 p.
50. Rockabilly Vol. 20. Guitar play-along. Hal Leonard Corporation. 56 p.
51. Surf. Guitar Play Along. Hal Leonard Corporation. 1961. 41 p.
52. The Best of Carlos Santana. Москва : Guitar College. 2004. 72 p.
53. Wallach H. R. The Complete Book of Scale & Arpeggios in Tablature for the Guitar. Hansen House. 50 p.
54. Thrash & Speed Metal Guitar Method. Москва : Guitar College. 2005. 68 p.
55. Yuletide. Guitar Play Along. Hal Leonard Corporation. 2003. 23 p.

Збірники п'єс, вправ та етюдів для акустичної гітари

1. Альмейда Л. Классическая гитара в джазе. Київ : Музична Україна, 1987. 56 с.
2. Бразильская гитара. Москва : Guitar College, 2004. 112 с.
3. Зарадин Дж. Гитара в стиле «Джаз-латина». Москва : Издатель Смолин К. О., 2007. 96 с.
4. Манилов В. А. Джаз в ритме самбы. Київ : Музична Україна, 1989. 128 с.
5. Пендыщук Ю. Классическая гитара : Сборник пьес и ансамблей для юных гитаристов. Вып. 1. Винница : Нова Книга, 2011. 28 с.
6. Шеремет В. П. Рок-коллекция : Сборник 1. Ноты и табулатуры для рок-квартета. Краматорск : Тритон-МФ. 2007. 52 с.
7. Сборник специальный акустический. Вып. 1. Москва : Guitar College, 2003. 96 с.
8. Флинт Т. Антология американской акустической гитары. Москва : Guitar College, 2000. 160 с.
9. Эткинс Ч. Школа игры на гитаре. Москва : Издатель Смолин К. О., 2007. 104 с.
10. Acoustic Anthology. Hal Leonard Corporation. 1975. 121 p.
11. Acoustic. Guitar Play-along. Vol. 2. Conrad Music. 50 p.
12. Acoustic rock. Guitar Play Along. Hal Leonard Corporation. 1989. 70 p.
13. The Beatles for classical guitar, arranged by Larry Beekman. Hal Leonard Corporation. 1988. 63 p.
14. The Beatles. Сборник лучших композиций. Москва : Guitar College, 2001. 88 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Рівень відтворення навчальних вправ та музичного тексту не відповідає програмним вимогам. Учень/учениця може виконувати окремі фрагменти музичних творів, демонструє початковий рівень володіння технічними навичками. Робить численні помилки, не звертає увагу на емоційність виконання.
Середній	4 – 6	Виконання учнем/ученицею навчальних завдань та програми має велику кількість недоліків: він/вона невпевнений/а, часто зупиняється, робить помилки; динамічна та емоційна виразність майже відсутня. Допускає значні помилки у відтворенні штрихів. Якість звуковидобування та технічна база знаходяться на середньому рівні. Учень/учениця не завжди вміє відтворити художній зміст музичних творів. Відсутня свобода рухового апарату.
Достатній	7 – 9	Учень/учениця демонструє необхідні навички та уміння, але мають місце деякі технічні недоліки, порушення метроритмічної пульсації, неточність інтонування, проблеми з балансом звуку між руками та невпевненість творчої реалізації втілення образно-емоційної складової музичних творів.
Високий	10 – 12	Учень/учениця технічно якісно та художньоосмислено виконує навчальні завдання та програмні твори, які відповідають вимогам відповідного етапу навчання. Гарно або бездоганно володіє прийомами гри. Втілює художній образ музичного твору з усвідомленим та узгодженим застосуванням визначених засобів музичної виразності. Демонструє високий технічний рівень, музичне мислення, сценічну культуру.